

Εκπαίδευση Επιμορφωτών Β' επιπέδου Τ.Π.Ε.
Συστάδα: Οικονομία, Διοίκηση και Κοινωνικές Επιστήμες
ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ - ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Ενότητα 7

Κοινωνικές ανισότητες

Εκπαιδευτικό σενάριο κοινωνικής επιστήμης

Έκδοση 1η

Οκτώβριος 2018

Πράξη:	ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ (ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ Β' ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΤΠΕ)
Φορείς Υλοποίησης:	Δικαιούχος φορέας: ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ & ΕΚΔΟΣΕΩΝ
	Συμπράττων φορέας: ΙΕΠ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εκπαιδευτικό σενάριο κοινωνικής επιστήμης

Δημιουργός: Καλτσάς Σπύρος

2.1 Ταυτότητα

Το εκπαιδευτικό σενάριο διάρκειας μίας διδακτικής ώρας, αφορά στο 3ο Κεφάλαιο του σχολικού βιβλίου «Βασικές Αρχές Κοινωνικών Επιστημών» του ομώνυμου μαθήματος της ομάδας προσανατολισμού ανθρωπιστικών σπουδών της Β΄ τάξης Γενικού Λυκείου και συγκεκριμένα στην ενότητα 3.6 με τίτλο «Κοινωνικές ανισότητες».

2.2 Σύντομη περιγραφή (περίληψη)

Το παρόν εκπαιδευτικό σενάριο με τίτλο «Κοινωνικές ανισότητες» απευθύνεται στους μαθητές της Β΄ τάξης Γενικού Λυκείου, οι οποίοι διδάσκονται το μάθημα «Βασικές Αρχές Κοινωνικών Επιστημών». Έχει διάρκεια μία διδακτική ώρα και απαιτεί τη χρήση διαδραστικού πίνακα. Αξιοποιεί το διαδίκτυο και το εργαλείο του ιστού web 2.0, PrimaryPad (<https://primarypad.com/>). Σκοπός του είναι να βοηθήσει τους μαθητές να κατανοήσουν και να εξοικειωθούν με έννοιες με τις οποίες έρχονται σε επαφή για πρώτη φορά. Συνδυάζει τα πλεονεκτήματα της χρήσης και αξιοποίησης των ΤΠΕ και στηρίζεται στις κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες μάθησης. Ειδικότερα, το σενάριο χωρίζεται σε τέσσερις φάσεις: την αφόρμηση, την υλοποίηση, την παρουσίαση και την αξιολόγηση.

2.3 Στόχοι – σκεπτικό

Σύμφωνα με το Προλογικό Σημείωμα του παραπάνω βιβλίου, σκοπός του μαθήματος, όπως και του παρόντος εκπαιδευτικού σεναρίου, είναι «να εμπεδώσει ο μαθητής ένα σύνολο κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών εννοιών και κατηγοριών που θα τον βοηθήσουν να κατανοήσει την κοινωνική, οικονομική και πολιτική οργάνωση εντός της οποίας ζει και δραστηριοποιείται». Ειδικότερα, να κατανοήσει τους παράγοντες που μορφοποιούν και δίνουν περιεχόμενο στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα και τον τρόπο που η οργάνωση της πραγματικότητας αυτής συνδέεται με την ανθρώπινη ευημερία και δικαιοσύνη.

Οι διδακτικοί στόχοι του εκπαιδευτικού σεναρίου μπορούν να ταξινομηθούν σε τρεις άξονες (UNESCO 1996):

- *Ως προς το γνωστικό αντικείμενο επιδιώκεται οι μαθητές:*
 1. Να κατανοούν τα αίτια, τις μορφές και τις συνέπειες των κοινωνικών ανισοτήτων.
 2. Να κατανοούν τη σχέση μεταξύ φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.
 3. Να γνωρίζουν τα χαρακτηριστικά των κοινωνικών ανισοτήτων στην Ελλάδα.

4. Να μπορούν να συνδέουν την έννοια των κοινωνικών ανισοτήτων με το ερώτημα της ισότητας ευκαιριών.
- *Ως προς τη χρήση των Τ.Π.Ε. επιδιώκεται οι μαθητές:*
 1. Να μάθουν να χρησιμοποιούν την τεχνολογία για εκπαιδευτικές δραστηριότητες,
 2. να εξοικειωθούν με τη λειτουργία του διαδραστικού πίνακα και να μάθουν να χρησιμοποιούν εργαλεία του ιστού Web 2.0,
 3. να συλλέξουν στοιχεία από πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές μέσω διαδικτύου, να τις οργανώσουν και να τις εντάξουν σε συγκεκριμένες κατηγορίες.
 - *Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία επιδιώκεται οι μαθητές:*
 1. Να συνεργαστούν και να επικοινωνήσουν αποτελεσματικά μεταξύ τους,
 2. Να αναπτύξουν δημιουργικές δεξιότητες όπως της ανάλυσης, της σύνθεσης, της επεξεργασίας των πληροφοριών και της λεκτικής έκφρασης,
 3. Να καταναίμουν ισότιμα και δημοκρατικά τις ευθύνες.

2.4 Λεπτομερής παρουσίαση της πρότασης

Θεωρητικό πλαίσιο

Τα εργαλεία του συμμετοχικού ιστού (Web 2.0) διαθέτουν πολλά πρακτικά πλεονεκτήματα αναφορικά με την εκπαιδευτική διαδικασία, όπως η πληθώρα των εργαλείων του ιστού, κάτι που μεταφράζεται σε πληθώρα επιλογών για τον εκπαιδευτικό, οι χαμηλές απαιτήσεις σε τεχνογνωσία και η ευκολία στη χρήση. Τα παιδαγωγικά πλεονεκτήματα προκύπτουν από το γεγονός ότι προσφέρονται για ομαδοσυνεργατικές διαδικασίες μάθησης. Αυτό σημαίνει ότι ενισχύεται η αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών αλλά και μεταξύ των μαθητών και του εκπαιδευτικού, η ενεργητική συμμετοχή και η ομαδικότητα. Επιπρόσθετα, η παραγωγή υλικού από τους ίδιους τους μαθητές συνεπάγεται την ανάπτυξη δεξιοτήτων υψηλού επιπέδου, όπως είναι η ανάλυση, η σύνθεση και η αξιολόγηση.

Υλικό και εφαρμογές ΤΠΕ

Για την εφαρμογή του εκπαιδευτικού σεναρίου απαραίτητο τεχνολογικό εργαλείο είναι ο διαδραστικός πίνακας ο οποίος αξιοποιείται τόσο στις δραστηριότητες που αφορούν στην ολομέλεια (π.χ. προβολή βίντεο) όσο και στις παρουσιάσεις των ομάδων. Επίσης, αξιοποιείται το εργαλείο του ιστού web 2.0 PrimaryPad που επιτρέπει την οργάνωση υλικού σε ένα ομαδοσυνεργατικό περιβάλλον. Για τις ανάγκες της διδασκαλίας απαιτείται να ακολουθηθούν οι δραστηριότητες του φύλλου εργασίας.

Προαπαιτούμενες γνώσεις

Ως προς τις ΤΠΕ οι μαθητές θα πρέπει να διαθέτουν τις βασικές γνώσεις χρήσης του κειμενογράφου και εργαλείων του διαδικτύου, όπως είναι οι φυλλομετρητές και οι μηχανές αναζήτησης. Τις γνώσεις αυτές οι μαθητές κατέχουν ήδη από τη Γ' τάξη του Γυμνασίου σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών για τον Πληροφορικό Γραμματισμό στο Γυμνάσιο (αρ. πρωτ. 113719/Γ1/03-10-2011 Υ.Α. ΦΕΚ 2323/τΒ'/17-10-2011). Ακόμη, η γνώση της χρήσης και διαχείρισης εργαλείων web 2.0 προβλέπεται από το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος «Εφαρμογές Πληροφορικής» Α' τάξης Γενικού Λυκείου (αρ. πρωτ. 53248/Γ2/07-04-2014 Υ.Α. ΦΕΚ 932/τ.Β./14-04-2014).

Μεθοδολογία διδασκαλίας:

Η πορεία της διδασκαλίας ακολουθεί τις εξής φάσεις: αφόρμηση, υλοποίηση, παρουσίαση και αξιολόγηση.

Αφόρμηση: Η φάση αυτή έχει σκοπό να εισάγει τους μαθητές στο θέμα των κοινωνικών ανισοτήτων και διαρκεί 10'. Ο εκπαιδευτικός προβάλλει στον διαδραστικό πίνακα ένα βίντεο από το youtube με θέμα το εκπαιδευτικό σύστημα και τις κοινωνικές ανισότητες στη Νότια Αφρική (<https://www.youtube.com/watch?v=SFJaEqVHbtg>) (τελευταία προσπέλαση 20/11/2018). Ακολουθεί διάλογος όπου οι μαθητές διαπιστώνουν το περιεχόμενο και τις προβληματικές με τις οποίες συνδέεται η έννοια των κοινωνικών ανισοτήτων.

Υλοποίηση: Η φάση αυτή έχει σκοπό τη διερεύνηση του θέματος που δόθηκε σε κάθε ομάδα και διαρκεί 20'. Ο εκπαιδευτικός μοιράζει στις 2 ομάδες των 10 μαθητών από ένα φύλλο εργασίας και τους εξηγεί ότι πρέπει να παρουσιάσουν επιχειρήματα υπέρ και κατά της άποψης ότι η τυπική κατοχύρωση της ισότητας, η οποία έχει τη βάση της στη νομική ισότητα, αρκεί για την ικανοποίηση του αιτήματος της ισότητας ευκαιριών. Η μία ομάδα θα παρουσιάσει επιχειρήματα υπέρ της άποψης ότι η τυπική κατοχύρωση της ισότητας αρκεί, ενώ η άλλη ομάδα θα παρουσιάσει επιχειρήματα υπέρ της άποψης ότι η ικανοποίηση του αιτήματος της ισότητας ευκαιριών προϋποθέτει την εξάλειψη των κοινωνικών ανισοτήτων. Για την αναζήτηση των πληροφοριών οι μαθητές έχουν στη διάθεσή τους το διδακτικό τους εγχειρίδιο αλλά και διαδικτυακές πηγές όπως η Βικιπαίδεια (<https://bit.ly/2zIDiuV>, <https://bit.ly/2OVmcbZ>, - τελευταία προσπέλαση: 20/11/2018), μηχανές αναζήτησης και πλατφόρμες διαμοιρασμού υλικού όπως το slideshare.net (π.χ. <https://bit.ly/2AcFLHI> - τελευταία προσπέλαση: 20/11/2018).

Παρουσίαση: Σε αυτή τη φάση που διαρκεί 15' επιδιώκεται οι μαθητές να κοινοποιήσουν το αποτέλεσμα της δουλειάς τους. Παρουσιάζουν στον διαδραστικό πίνακα τα αποτελέσματα της εργασίας τους ανά ομάδα, δέχονται και απαντούν σε ερωτήσεις και προβαίνουν στον σχολιασμό των αντίθετων επιχειρημάτων. Γίνονται παρατηρήσεις από τους μαθητές και τον διδάσκοντα σχετικά με την πληρότητα των επιχειρημάτων που έχουν χρησιμοποιηθεί.

Αξιολόγηση: Η αξιολόγηση ακολουθεί κάποιες από τις αρχές του πλαισίου CIAO (Jones et al., 1996; Jones et al., 1999; Scanlon et al., 1999). Ο εκπαιδευτικός θα αξιολογήσει τις δύο πρώτες διαστάσεις που προτείνει το πλαίσιο αυτό δηλαδή το περιεχόμενο και τις αλληλεπιδράσεις. Αυτό θα γίνει μέσω παρατήρησης από τον ίδιο και καταγραφής των παρατηρήσεών του σε ημερολόγιο. Ενδεικτικά αναφέρονται μερικοί από τους παράγοντες που θα ληφθούν υπόψη: οργάνωση, επικοινωνία και λειτουργία της ομάδας, προσωπική συμμετοχή, αξιοποίηση του διαθέσιμου χρόνου, εντοπισμός και χρήση επαρκούς και κατάλληλου υλικού με βάση τις δοθείσες πηγές, σύνθεση τεκμηριωμένων κειμένων, παρουσίαση και μορφή της εργασίας.

Ενέργειες εκπαιδευτικού:

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι πολλαπλός στο βαθμό που καλείται να συντονίσει, να καθοδηγήσει, να οργανώσει, να διευκολύνει και να υποστηρίξει το έργο των μαθητών. Πιο συγκεκριμένα, ο εκπαιδευτικός διατυπώνει τους βασικούς στόχους της δραστηριότητας κάθε ομάδας, ορίζει τα χρονικά περιθώρια και βοηθά τους μαθητές να συντονιστούν ως προς τον καταμερισμό του έργου και του διαθέσιμου χρόνου. Τέλος, υποστηρίζει τα όποια τεχνικά ζητήματα προκύψουν.

Επίσης, ο εκπαιδευτικός πρέπει να έχει ετοιμάσει το φύλλο εργασίας για τους μαθητές και να έχει ενεργοποιήσει εκ των προτέρων λογαριασμούς στα εργαλεία web 2.0 που θα χρησιμοποιηθούν. Ακόμη, έχει φροντίσει για τον χωρισμό των ομάδων από προηγούμενες δραστηριότητες.

Ενέργειες μαθητών: Οι μαθητές χωρίζονται σε δύο ομάδες των 10 ατόμων και δουλεύουν ομαδικά στο φύλλο εργασίας που τους δόθηκε. Αρχικά συλλέγουν το υλικό τους, στη συνέχεια κατασκευάζουν αυτό που τους ζητήθηκε και στο τέλος παρουσιάζουν την εργασία τους.

2.5 Φύλλο εργασίας

3.6.5 Η ισότητα ευκαιριών: ένα διαχρονικό αίτημα

Ονοματεπώνυμο

Κοινό Φύλλο Εργασίας για όλες τις ομάδες

A. Το θέμα της εργασίας μας είναι οι κοινωνικές ανισότητες και η έννοια της ισότητας ευκαιριών. Αφού μελετήσετε τις παραγράφους 3.6.1, 3.6.2, 3.6.3, 3.6.4 και 3.6.5 του διδακτικού εγχειριδίου και όποιες άλλες διαδικτυακές πηγές θεωρείτε απαραίτητες, καλείστε να επιχειρηματολογήσετε υπέρ ή κατά της θέσης ότι η τυπική κατοχύρωση της ισότητας, η οποία

έχει τη βάση της στη νομική ισότητα, αρκεί για την ικανοποίηση του αιτήματος της ισότητας ευκαιριών χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι κοινωνικές ανισότητες.

Οι ερωτήσεις που ακολουθούν θα σας βοηθήσουν ώστε να παρουσιάσετε το θέμα σας:

- a. Ποιες είναι οι κύριες αιτίες και μορφές των κοινωνικών ανισοτήτων;
- b. Ποιες είναι οι κυριότερες συνέπειες των κοινωνικών ανισοτήτων;
- c. Ποιες είναι οι καταβολές και τι σημαίνει το αίτημα για ισότητα ευκαιριών;
- d. Τι σημαίνει «τυπική ισότητα» και πώς συνδέεται με την κοινωνική, οικονομική και πολιτική ισότητα;
- e. Πώς συνδέονται η τυπική και η ουσιαστική ισότητα με τον θεσμό του σχολείου;
- f. Πώς συνδέεται η έννοια της κοινωνικής ανισότητας με την έννοια της ισότητας ευκαιριών;

Σημείωση: δεν ξεχνάτε να αναφέρετε την πηγή από την οποία αντλήσατε πληροφορίες καθώς και το υλικό που χρησιμοποιήσατε (εικόνες, διαγράμματα κτλ.).

B. Το τεχνολογικό εργαλείο που θα χρησιμοποιήσετε για να αναπτύξετε τα επιχειρήματα υπέρ-κατά είναι το PrimaryPad. Ο σύνδεσμος για να μεταβείτε σε αυτό είναι ο εξής: <https://primarypad.com/> (τελευταία προσπέλαση: 12/11/2018).

Τα στοιχεία που χρειάζεστε για να συνδεθείτε με την εφαρμογή είναι τα παρακάτω:

Username:.....Password:

2.6 Άλλες εκδοχές

Εναλλακτικά οι μαθητές θα μπορούσαν να δουλέψουν και στο σπίτι με τα συνεργατικά έγγραφα google docs και να ετοιμάσουν παρουσιάσεις τύπου Powerpoint. Σε επόμενη διδακτική ώρα θα παρουσιάσουν τις εργασίες τους στην ολομέλεια της τάξης και θα δεχθούν ερωτήσεις από τους συμμαθητές τους. Σε αυτή την περίπτωση το εκπαιδευτικό σενάριο απαιτεί δύο διδακτικές ώρες.

2.7 Κριτική

Χρειάζεται αυστηρή τήρηση των χρονικών ορίων της κάθε φάσης του παρόντος εκπαιδευτικού σεναρίου πράγμα που σημαίνει ότι μπορεί να εφαρμοστεί σε τάξεις όπου οι μαθητές έχουν προηγούμενη εμπειρία από ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες.

Το παρόν σενάριο περιλαμβάνεται στο επιμορφωτικό υλικό της εκπαίδευσης επιμορφωτών Β' επιπέδου ΤΠΕ στα ΠΑΚΕ (Συστάδα 10: Οικονομία, Διοίκηση και Κοινωνικές Επιστήμες), όπως αναπτύχθηκε/προσαρμόστηκε και αξιοποιήθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ψηφιακών τεχνολογιών στη διδακτική πράξη (Επιμόρφωση Β' επιπέδου ΤΠΕ)», <http://e-pimorfosi.cti.gr>, του Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», ΕΣΠΑ 2014-2020, με τελικό δικαιούχο το ΙΤΥΕ «Διόφαντος».

Το επιμορφωτικό υλικό αποτελεί ιδιοκτησία του ΥΠΑΙΘ και καλύπτεται από την ισχύουσα νομοθεσία για την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων των δημιουργών. Διατέθηκε μέσω της ειδικής πλατφόρμας ηλεκτρονικής μάθησης της παραπάνω Πράξης (moodle), ενώ την ευθύνη ανάπτυξής του είχε συγγραφική ομάδα εξειδικευμένων εκπαιδευτικών, με επιστημονικό υπεύθυνο τον κ. Ιωάννη Τσίρμπα, Λέκτορα του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης, Τομέας Κοινωνικής Θεωρίας και Κοινωνιολογίας.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

